

**Boris Divinský – Tatiana Zachar Podolinská et al.,
Globe in Motion. Patterns of international migration:
Similarities and Differences. Institute of Ethnology
and Social Anthropology, Slovak Academy of Sciences,
Bratislava 2018, 215 p.–**

Název publikace navádí k pochybnosti, zda poměrně široký autorský kolektiv nemínil shrnovat již známé migrační teorie. Brzo se však ukáže, že převládající snahou opravdu různorodého týmu je spíše kombinovat empirické poznatky z terénu s osobním pohledem vybraných expertů z různých prostředí i disciplín. Autoři pocházejí nejen ze Slovenska a dalších evropských zemí – Slovinska, Německa, Nizozemska, Belgie a Velké Británie, ale také z Kanady, odkud se dovídáme zajímavou zámořskou imigrační specifikou. Právě disperze pohledů je asi největším přínosem publikace, přestože chybí závěr porovnávací originalitu těchto separátních pohledů. Vznikla reprezentativní publikace, která zdobí vydavatelskou činnost Ústavu etnologie a sociální antropologie SAV v Bratislavě. A navíc kniha přivádí na světové pódium prezentací výzkumných výsledků také literaturu s migrační problematikou ze střední a východní Evropy, což v jedné z několika předmluv ke knize ocenila Rita Süßmuth, exprezidentka německého Bundestagu, která také upřednostňuje autentické zprávy z terénu před soupisem byt' zralých myšlenek teoretiků migrací.

Jakoby navzdory prohlášení R. Süßmuth se úvodní stať pořadatelů celé knihy pustila do přehledu vybraných migračních teorií, avšak zcela věcně, strážlivě a účelně. Těmi pořadateli recenzované publikace jsou Boris Divinský, urbánní geograf pracující většinou na volné noze a v těsné spolupráci s Ústavem etnologie a sociální antropologie SAV v Bratislavě, jehož ředitelkou je Tatiana Zachar Podolinská, zabývající se celou škálou migrační problematiky včetně romských studií nebo religionistiky a vyučující na zahraničních univerzitách (Norsko, USA, Mexiko, Česká republika). V jejich úvodní stati se vše děje cíleně k důležitějšímu konstatování, že badatelé musí zaujmout „holistický přístup“ a propojit své specifické výzkumné téma se širšími aspekty migrace v začlenění do celospolečenských souvislostí. Řešení různých konkrétních prostorových úrovní je nadnárodní a jde ruku v ruce se sociální transformací v globálním měřítku. K tomu je však možné dospět studiem a pochopením místních, národních a regionálních vzorců sociálních a kulturních vztahů. Takže interakce globálního a regionálního je klíčem k pocho-

pení funkčnosti migrací i cestou k hledání východisek ze zapeklitosti současné migrační situace ve světě.

Antoine Savary je zástupcem vedoucího Oddělení legální migrace a integrace při Evropské komisi. Jeho příspěvek se snaží přiblížit politiku Evropské unie v oblasti integrace migrantů ze třetích zemí. Budoucí soudržnost národních společností Evropské unie závisí podle něho na úspěšné integraci migrantů, proto politiky těchto států v oblasti migrace a integrace by měly být úzce propojené. Přestože členské státy čelí velmi odlišným výzvám integrace státních příslušníků třetích zemí, je třeba vytvářet „rovné podmínky“ v otázkách integrace v celoevropské úrovni.

Rinus Penninx je emeritní profesor etnických studií univerzity Amsterdam. Jeho zpráva *Etnické menšiny (1979)* se stala výchozím materiálem pro integrační politiku v Nizozemsku. Ve svém příspěvku představuje vlastní model pro nenormativní, analytické studium integračních procesů. Tento model rozlišuje mezi třemi dimenzemi (právně-politická dimenze, socioekonomická a kulturně-náboženská dimenze). Počítá se dvěma stranami (imigranti a přijímající společnost) a třemi úrovněmi (jednotlivci, organizace a instituce). Pokoušel se studovat různé elementy integrační politiky jako pokusy řídit integrační procesy na různých úrovních včetně například analýzy působení informací.

Jaroslav Chlebo, slovenský diplomat, sloužil v Indii, Řecku a Nizozemsku, působil ve slovensko-maďarském mezivládním výboru pro menšiny a zastával řadu funkcí ve státní správě i v evropských organizacích OECD, EU a NATO. Z této své bohaté zkušenosti se pustil do úvah na téma reflexe některých aspektů přístupu Slovenska k fenoménu migrace. Chlebo do textu publikace vnáší politický rozměr s typickým slovníkem bezkonfliktnosti a korektnosti. Všimá si celé řady aspektů slovenské migrační politiky, kterou sice nijak zvláště nechválí, ale také nekritizuje. Například se věnuje velmi citlivé a nedořešené otázce přerozdělování migrantů a právně i organizačně sporné zásadě solidarity z hlediska migračních politik jednotlivých států.

Howard Duncan je šéfem projektu *Metropolis*. *Metropolis* představuje mezinárodní síť výzkumníků, tvůrců politik, mezinárodních organizací a organizací občanské společnosti pro rozvoj srovnávacího výzkumu a znalostí o politikách souvisejících s migracemi a integrací v kanadských městech a jinde ve světě. Hlavním rozhodovacím orgánem projektu *Metropolis* je mezinárodní řídicí výbor zástupců z více než čtyřiceti zemí. Duncanův příspěvek v recenzované publikaci na téma přistěhovalecké politiky v Kanadě je opatřen podtitulem s otazníkem (*Případ výjimečnosti?*). K mimořádně dlouhotrvající imi-

graci do Kanady si autor pokládá zcela přirozenou otázku: Jak dlouho dokáže země takovou pozici udržet? A hledá odpověď v uplynulém padesátiletí. Dnes Kanada vykazuje pouze pět procent původního obyvatelstva, zbytek do Kanady imigroval. Kanadský imigrační program je sada politik a programů nabízejících budoucímu přistěhovalci informace před příjezdem a dávající mu šanci tvořivě budovat vlastní individuální integrační postup.

Dalšími přispěvateli do publikace jsou: Alexandra Williams-Woods, doktorandka na Univerzitě v Liverpoolu, která se ve svém příspěvku ptá, zda se jedná o hranice, nebo o lidi v souvislosti s reakcí Spojeného království na člověka při obchodování s lidmi v kontextu EU. Olga Gyárfášová, vědecká pracovnice Institutu evropských studií a mezinárodních vztahů Univerzity Komenského v Bratislavě, vnáší do publikace úvahu o otevřenosti Slovenska při vnímání fenoménu jinakosti, který sem přichází ze zahraničí: Slovensko se podle ní otevírá, ale tempo je pomalé. Martina Bofulin, geografka a sinoložka, a Sanja Cukut Krilić, socioložka, obě z předních institucí v slovinské Lublani, se zabývají problematikou informací pro imigranty

podobně jako Petra Schütt a Antje Kohlrusch, pracovnice migračních institucí z Mnichova. Stať Borise Divinského uzavírá zdařilý blok příspěvků. Jedná se o přepracované poznámky k tzv. Sorosovým migračním plánům, o nichž tento autor napsal článek do časopisu Slovenský národopis, 65 (4), 2017: 427–439. Připomíná migrační krizi v roce 2015. Divinský vychází z postojů vybraných politiků Angely Merkelové, Emmanuela Macrona nebo Viktora Orbána a porovnává tři Sorosovy plány na řešení migrační problematiky v Evropské unii. Divinského stručný závěr konstatuje podstatu známou z rozboru podobných jiných řešení, že totiž Sorosovy plány migrace lze pokládat za dobře míněné, nicméně přesto omezené svým amatérským řešením nadále trvajícími problémů.

Publikace naplňuje záměr pořadatelů Divinského a Zachar Podolské v míře vrchovaté. Posouvá význam slovenské etnologie a konkrétně Ústavu etnologie a sociálnej antropológie SAV v Bratislavě v odpovědi na výzvy k aktivnímu podílu na řešení hlavních problémů přítomného světa lidí značně kupředu. K tomu zbývá slovenským kolegům jen pogratulovat.

Stanislav Brouček (EÚ AV ČR, v. v. i.)